

Hankintalain sidosyksikkösääntelyn muutoksen edellyttämät toimenpiteet ja Valtiokonttorille tehtävä ilmoitus pidennetyn siirtymäajan käyttämisestä

Aluehallitus 01.09.2026
1153/03.02/2026

Valmistelija toimialajohtaja, konsernipalvelut Lasse Leppä, p. 050 599 9545
juristi Tiia Iivonen, p. 040 482 6469
juristi Amanda Blick, p. 040 185 1661
asiantuntija Tytti Leppänen, p. 050 563 0875

Selostus asiasta

Tausta

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016, hankintalaki) muutokset tulivat voimaan 18.6.2026. Hankintalain 15 §:n 2 momentin muutoksella hankintayksikön sidosyksiköltä tekemiä hankintoja koskevaan sääntelyyn lisättiin osakeyhtiömuotoisia sidosyksiköitä koskeva vähimmäisomistusvaatimus.

Säännöksen mukaan hankintayksiköllä on oltava vähintään kymmenen prosentin suora omistusosuus sidosyksiköstä, jotta hankintoja voidaan tehdä sidosyksikköasemaan perustuen ilman kilpailutusta. Sidosyksikön määritelmä pysyy muilta osin ennallaan, ja määräysvallan sekä muiden 15 §:ssä säädettyjen edellytysten täytyminen on edelleen arvioitava erikseen.

Sidosyksikkösääntelyn muutoksen siirtymäajat

Hankintalain 15 §:n 2 momentin vähimmäisomistusvaatimusta sovelletaan pääsääntöisesti 1.7.2027 alkaen. Jos ennen lain voimaantuloa tehty sidosyksikkösopimus ei täytä jatkossa 10 prosentin vähimmäisomistusvaatimusta, sopimus on lähtökohtaisesti irtisanottava päättymään viimeistään 30.6.2027.

Omistusosuusvaatimuksesta riippumatta hankintayksikkö voi tehdä uusia mainitussa pykälässä tarkoitettuja määräaikaista sopimuksia sidosyksiköltään 30.9.2026 asti. Tällaisen sopimuksen voimassaoloaika voi olla enintään yksi vuosi.

Siirtymäaikoja koskeva poikkeus ja perusteet

Jos sopimuksen irtisanomisesta aiheutuisi poikkeuksellisesti kohtuuttomia seurauksia tai sopimuksen irtisanomiseen liittyisi merkittäviä taloudellisia riskejä, hankintayksikkö voi yleiseen etuun liittyvistä pakottavista syistä irtisanoa sopimuksen päättymään viimeistään 30.6.2030. Pidennetyn siirtymäajan käyttäminen edellyttää, että hankintayksikkö ilmoittaa jatkettavat sidosyksikkösopimukset Valtiokonttorille viimeistään 30.9.2026.

Pidennetty siirtymäaika on poikkeus, joka edellyttää aitojen perusteiden olemassaoloa. Pidennetyn siirtymäajan peruste on arvioitava sopimuskohtaisesti. Peruste voi liittyä esimerkiksi välttämättömän tai lakisääteisen palvelun jatkuvuuden, asiakas- tai potilasturvallisuuden, kyberturvallisuuden tai hyvinvointialueen järjestämisvastuun turvaamiseen taikka muihin sopimuskohtaisesti osoitettaviin poikkeuksellisiin ja kohtuuttomiin seurauksiin tai merkittäviin taloudellisiin riskeihin. Irtisanomisen vaikutusten arvioinnissa voidaan huomioida esimerkiksi

sopimuksen koko sopimuskauden pituus, toimittajan vaihtamisesta ja uuden toimintamallin käyttöönotosta aiheutuvat kustannukset sekä jäljellä oleva sopimuskausi. Poikkeus on yleinen ja toimialasta riippumaton. Pelkkä hallinnollinen tarkoituksenmukaisuus, uudelleenjärjestelyn hankaluus, kilpailutuksen lykkääminen tai tavanomainen kustannusten nousu ei kuitenkaan riitä perusteeksi.

Hyvinvointialueen toimenpiteet ja ilmoitus Valtiokonttorille

Keski-Suomen hyvinvointialueella on kartoitettu hyvinvointialueen käyttämät sidosyksiköt, osakeyhtiömuotoisten sidosyksiköiden omistusosuudet ja näihin perustuvat hankintasopimukset. Hyvinvointialueella on sopimuksia, joiden osalta 10 prosentin vähimmäisomistusvaatimus ei täyty ja joiden osalta on arvioitava tarvittavat toimenpiteet palvelujen jatkuvuuden turvaamiseksi ja hankintalain vaatimusten täyttämiseksi siirtymäajan jälkeen. Toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi omistusjärjestelyt, palvelun kilpailuttaminen, oma tuotanto, yhteishankinta, sopimuksen päättäminen tai pidennetyn siirtymäajan käyttäminen.

Valtiokonttorille tehtävässä ilmoituksessa on esitettävä sopimuskohtaisesti pidennetyn siirtymäajan käyttämisen kannalta sidosyksikkösopimuksia koskevat tiedot ja perusteet sille, miksi sopimusta ei voida päättää 30.6.2027 mennessä. Keski-Suomen hyvinvointialueen tekemän arvioinnin perusteella päätöksen liitteenä olevaan ilmoitukseen on koottu kaikki sidosyksikkösopimukset, joiden osalta pidennetyn siirtymäajan käyttämistä esitetään.

Toimivalta

Hallintosääntö 17 §

Esittelijä

Hyvinvointialuejohtaja Vuorela Piia

Päätösehdotus

Aluehallitus päättää

1) hyväksyä liitteenä olevan Valtiokonttorille tehtävän ilmoituksen mukaisesti pidennetyn siirtymäajan käyttämisen siinä yksilöityjen sopimusten osalta ja

2) valtuuttaa konsernipalveluiden toimialajohtajan tekemään liitteen mukaisen ilmoituksen Valtiokonttorille viimeistään 30.9.2026 ja tekemään ilmoitukseen tarvittaessa teknisluonteisia täydennyksiä sekä korjauksia.

Päätös